

Sygn. akt III KS 26/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 października 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Rafał Malarski (przewodniczący)

SSN Dariusz Kala

SSN Marek Pietruszyński (sprawozdawca)

Protokolant Dagmara Szczepańska-Maciejewska

w sprawie **M. L.**

oskarżonego z art. 177 § 1 k.k. w zw. z art. 178 § 1 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 9 października 2018 r.,

skargi Prokuratora Rejonowego w B.,

na wyrok sądu odwoławczego – Sądu Okręgowego w L.,

z dnia 14 czerwca 2018 r., sygn. akt XI Ka [...],

uchylającego wyrok Sądu Rejonowego w B.,

z dnia 2 marca 2018 r., sygn. akt II K [...],

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Okręgowemu w L. do ponownego rozpoznania w postępowaniu
odwoławczym.**

UZASADNIENIE

M. L. został oskarżony o to, że w dniu 28 października 2017 r. około godziny 18.30 na drodze [...] w okolicach m. W., gm. B., umyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu lądowym w ten sposób, kierując samochodem marki J. o nr. rej. [...] jadąc ulicą numer [...] w kierunku drogi [...] nie zachował szczególnej

ostrożności zbliżając się do skrzyżowania oraz nie zastosował się do znaku drogowego „A-7” – ustąpił pierwszeństwa, przez co doprowadził do zderzenia z jadącym drogą [...] w kierunku B. pojazdami marki M. o nr. rej. [...] kierowanymi przez W. M., a następnie odjechał z miejsca zdarzenia, powodując u tej pokrzywdzonej obrażenia ciała w postaci: skręcenia odcinka szyjnego kręgosłupa, stłuczenia klatki piersiowej i kręgosłupa w odcinku piersiowym, które to naruszyły czynności narządów jej ciała na okres powyżej 7 dni, tj. o czyn z art. 177 § 1 k.k. w zw. z art. 178 § 1 k.k.

Rozpoznający sprawę Sąd Rejonowy w B. na rozprawie w dniu 2 marca 2018 r. przychylił się do wniosku oskarżonego oraz jego obrońcy i wobec braku sprzeciwu oskarżyciela publicznego, wydał w tym dniu wyrok (sygn. akt II K [...]) bez przeprowadzania postępowania dowodowego (art. 387 § 1 k.p.k.), w którym uznał M. L. za winnego zarzucanego mu czynu i skazał go na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawiesił na okres roku tytułem próby biegnącej od uprawomocnienia się wyroku. Ponadto Sąd, na podstawie art. 72 § 1 pkt 1 k.k., zobowiązał oskarżonego do pisemnego informowania kuratora sądowego o przebiegu okresu próby co sześć miesięcy, a na podstawie art. 46 § 1 k.k. zobowiązał oskarżonego do zadośćuczynienia pokrzywdzonej W. M. za doznaną krzywdę poprzez zapłatę na jej rzecz kwoty 5000,00 zł.

Wyrok w części dotyczącej orzeczenia o karze zaskarżył apelacją na niekorzyść oskarżonego prokurator. Powołując się na treść art. 427 § 1 i 2 k.p.k. oraz art. 438 pkt 1 k.p.k. Zaskarżonemu wyrokowi prokurator zarzucił obrazę przepisów prawa karnego materialnego a mianowicie:

- 1) art. 42 § 2 k.k. poprzez nieorzeczenie wobec M. L. obligatoryjnego zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów na okres nie krótszy niż 3 lata;
- 2) art. 47 § 4 w zw. z § 3 k.k. poprzez nieorzeczenie wobec wyżej wymienionego obligatoryjnej nawiązki w wysokości niższej aniżeli 10.000 zł z uwagi na okoliczność, że wymierzenie jej w kwocie powyżej 10.000 zł powodowałoby dla sprawcy uszczerbek dla niezbędnego utrzymania siebie i rodziny.

Podnosząc powyższe, w oparciu o treść art. 437 k.p.k. prokurator wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia w części dotyczącej kary i przekazanie w tym zakresie Sądowi Rejonowemu w B. do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy w L., wyrokiem z dnia 14 czerwca 2018 r., sygn. akt XI Ka [...], uchylił zaskarżony wyrok i sprawę oskarżonego M. L. przekazał Sądowi Rejonowemu w B. do ponownego rozpoznania.

Skargę od tego wyroku Sądu Okręgowego na podstawie art. 539a § 3 k.p.k. wniósł prokurator, który zarzucił naruszenie art. 437 § 2 k.p.k. zdanie drugie, polegające na uchyleniu wyroku Sądu Rejonowego i przekazaniu przedmiotowej sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania, pomimo niewystąpienia żadnej z przewidzianych ww. przepisem przesłanek, gdyż postępowanie to miałoby w istocie dotyczyć wymierzenia M. L. obligatoryjnego środka karnego, uchylenia orzeczenia w zakresie zobowiązania do zapłacenia zadośćuczynienia i orzeczenia środka kompensacyjnego.

Podnosząc powyższe skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w L..

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga okazała się zasadna. Zgodzić należy się ze skarżącym, że zaskarżony skargą wyrok wydano z rażącą obrazą art. 437 § 2 zdanie drugie k.p.k.

Na wstępie przypomnieć należy, że zgodnie z art. 539a § 3 k.p.k. skarga od wyroku sądu odwoławczego uchylającego wyrok sądu pierwszej instancji i przekazującego sprawę do ponownego rozpoznania może być wniesiona wyłącznie z powodu naruszenia art. 437 k.p.k. lub z powodu uchybień określonych w art. 439 § 1 k.p.k. Wyżej powołany przepis niewątpliwie powiązany został z art. 437 § 2 k.p.k. stanowiącym, że uchylenie orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania może nastąpić wyłącznie w wypadkach wskazanych w art. 439 § 1 k.p.k., art. 454 k.p.k. lub jeżeli jest konieczne przeprowadzenie na nowo przewodu w całości.

Przedmiotem kontroli w postępowaniu prowadzonym na podstawie przepisów rozdziału 55a Kodeksu postępowania karnego jest ustalenie, czy uchylając wyrok sądu pierwszej instancji z przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania, sąd odwoławczy kierował się podstawami wydania wyroku kasatoryjnego wskazanymi w art. 437 § 2 k.p.k. oraz czy takie rozstrzygnięcie było w konkretnej sprawie konieczne (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia: 6 marca 2018 r., V KS 3/18, LEX nr 2486214; 5 kwietnia 2018 r., II KS 5/18, LEX nr

2488058; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 listopada 2017 r., II KS 3/17, Prok. i Pr. - wkł. 2018/1/13). W tej sytuacji rozpoznanie przedmiotowej skargi ogranicza się do sprawdzenia, czy zachodzi tzw. bezwzględna przyczyna odwoławcza z art. 439 § 1 k.p.k., albo czy sąd odwoławczy uchylił wyrok Sądu Rejonowego pomimo braku formalnych przeszkód określonych w art. 454 k.p.k. do wydania wyroku zmieniającego, względnie, czy jest konieczne przeprowadzenie w całości przewodu sądowego (art. 437 § 2 in fine k.p.k.).

W realiach przedmiotowej sprawy powodem kasatoryjnego orzeczenia Sądu odwoławczego nie była żadna ze wskazanych w art. 437 § 2 k.p.k. przesłanek.

Należy zgodzić się z Sądem odwoławczym, że wniosek złożony w trybie konsensualnym określonym w art. 387 § 1 k.p.k. obliguje Sąd do dokonania przede wszystkim jego kontroli w zakresie spełnienia wszystkich prawem przewidzianych wymogów, w szczególności przeanalizowania, czy zaproponowana przez podsądnego kara i inne środki prawnokarnej reakcji odpowiadają prawu materialnemu (zob. wyroki SN: z dnia 7 czerwca 2018 r., V KK 172/18; z dnia 23 marca 2016 r., IV KK 60/16, KZS 2016/7/44). Z pisemnych motywów zaskarżonego wyroku nie wynika jednak dlaczego Sąd ten uznał, iż konieczne było uchylenie - i to w całości - zaskarżonego przez prokuratora na niekorzyść oskarżonego M. L. „w części dotyczącej orzeczenia o środku karnym oraz kompensacyjnym” wyroku Sądu Rejonowego. Sąd Okręgowy nie rozważył również ograniczeń ustawowych dotyczących możliwości wydania przez sąd odwoławczy wyroku kasatoryjnego, wynikających z brzmienia art. 437 k.p.k. W zaistniałym układzie procesowym uchybienie to ściśle wiąże się z zagadnieniem dopuszczalności wydania w instancji odwoławczej wyroku reformatoryjnego w sytuacji, gdy Sąd Rejonowy uwzględnił – przy braku sprzeciwu oskarżyciela – wniosek oskarżonego złożony w trybie art. 387 § 1 k.p.k. nieodpowiadający jednak wymogom prawa materialnego, a to art. 42 § 2 k.k. oraz art. 47 § 3 k.k. W tym zakresie Sąd Okręgowy w szczególności nie poddał analizie stanowiska wyrażonego w uchwale 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 25 września 2013 r. (I KZP 5/13, OSNKW 2013/11/92), w której trafnie przyjęto, że w razie zaktualizowania się przesłanek z art. 437 § 2 k.p.k., w szczególności jeżeli pozwalają na to zebrane dowody, sąd odwoławczy może także zmienić zaskarżony wyrok sądu *meriti* wydany w trybie konsensualnym, albowiem okoliczność ta nie

ogranicza samodzielności sądu drugiej instancji. Wprawdzie cytowana uchwała dotyczyła skutków orzekania w trybie art. 335 k.p.k. w zw. z art. 343 k.p.k. jednak wywody tam zamieszczone w istotnym stopniu dotyczą porozumień zawieranych także w trybie art. 387 k.p.k. Zakaz orzekania reformatoryjnego w takim układzie procesowym nie wynika również, co oczywiste, z treści art. 454 k.p.k. Przeszkody w tym zakresie nie stanowi również art. 447 § 5 k.p.k., albowiem zakaz tam przewidziany nie obejmuje zarzutów związanych z możliwą obrazą prawa materialnego.

Konieczność wnikliwego rozważenia możliwości orzeczenia w instancji odwoławczej obligatoryjnych środków karnych i kompensacyjnych, także z naruszeniem uprzednio zawartego porozumienia karno-procesowego, wynika z obecnego brzmienia art. 437 § 2 k.p.k. nakładającego na sąd odwoławczy obowiązek merytorycznego orzekania, a ograniczenia w tym zakresie dotyczą wyłącznie przypadków wymienionych w wyżej powołanym przepisie. Z art. 437 § 2 zd. 2 k.p.k. odczytywanego *a contrario* wynika, że – w razie potwierdzenia uchybień wskazywanych w środku odwoławczym – zasadą jest obowiązek orzekania reformatoryjnego, a nie kasatoryjnego.

Wyżej wskazane argumenty prowadzą do wniosku, że w zakresie zarzucanego oskarżonemu czynu nie wchodzi w rachubę wymieniona w art. 539a § 3 k.p.k. konieczność przeprowadzenia przewodu sądowego na nowo w całości i przemawiają za zasadnością przedmiotowej skargi. Konieczne okazało się więc uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu odwoławczego i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w L. do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Z tych wszystkich względów orzeczono jak w wyroku.